

Posudek na bakalářskou práci **Karolíny Černé „Slumy jako důsledek urbanizace chudoby v Africe“**

Předkládaná bakalářská práce teoreticko-empirického charakteru spadající do oblasti sociologie města má – v našich podmínkách – poněkud zvláštní (doslova „exotický“) objekt zkoumání: africké či dokonce jen východoafrické slumy. Ačkoli na jedné straně respektuji právo autorky zvolit si téma své práce a na druhé straně uznávám souvislosti a provázanost globalizovaného světa a globálních problémů, přece jen se mi v daném případě zdají volba tématu a přístup k němu problematické – od toho se potom odvíjí řada dalších otázek. V hloubi textu (nemusí to být výslovně řečeno, ale je to východisko úvah a prokazuje se na vyvozovaných závěrech) mi totiž chybí u diplomantky důkladnější znalost historie i celkových současných reálií, kterou nemůže vzhledem ke složitosti vývoje i současnosti Afriky suplovat několik (byť zahraničních) publikací ani 3 empirické (možná spíše statistické) studie, a tato skutečnost mi vadí mnohem více než jen samotné téma.

Samozřejmě neočekávám a nemohu očekávat podrobnou a důkladnou obeznámenost s „africkou“ problematikou u bakalářské studentky nesouvisejícího oboru, ale tím více mě potom vrtá hlavou otázka proč. O volbě tématu se diplomantka v práci vlastně nezmiňuje – s výjimkou obecných konstatování o tom, že téma je vzhledem ke globalizaci pro nás důležité, i když to tak na první pohled nevypadá. Mám tedy k autorce otázku: proč se rozhodla právě pro dané téma? A k tomu by se vážala další otázka: co je např. pro nás poučné na daném tématu a na konkrétních výsledcích? (Za tím se skrývá i podotázka, zda v České republice, event. v Československu se vyskytuje či vyskytovalo něco obdobného?) Domnívám se, že jisté problematičnosti tématu si je diplomantka vědoma (v některých pasážích se snaží předem čelit podobným poznámkám) a z toho pramení určitá nejistota v cílech práce a banálnost i opakovanost v konstatováních. V anotaci např. autorka píše: „Celkové výsledky naznačují, že místní lidé žijí ve velmi špatných podmínkách, kdy nemají zajištěné adekvátní bydlení, přístup k infrastruktuře či vzdělání, a míra nezaměstnanosti dosahuje velice vysokých hodnot.“ Anotace by měla prezentovat důležité výsledné poznatky – výše uvedené konstatování týkající se života ve slumu je rozhodně spíše obecným východiskem než objevným závěrem.

První část práce se týká – možno říci – teorie, resp. historie a teorie. Pasáže o postkolonialismu se často přidržují textu Záhoříka. Výše zmiňovanou nejistotu autorky v tématice postkolonialismu či obecně historického (politického, ekonomického, kulturního atd.) vývoje Afriky vidím např. v častém opakování – v průběhu celé práce - několika tezí (místo dalších informací či hlubší analýzy): např. o tom, že vývoj měst v Africe má svá pozitiva i negativa, vývoj jednotlivých zemí byl odlišný a ve slumech je bída. Uprostřed práce (str. 39 an.) jsou jako nové informace formulovány věty „Dnes již situace dosáhla takových rozměrů, že na mnohých místech tvoří i celé rozsáhlé osady, tzv. slumy.“ či na téma slumů „Právě tyto městské čtvrti se mimo jiné vyznačují i vysokou mírou chudoby.“, ačkoli to už bylo vícekrát konstatováno. Vliv kolonialismu a postkolonialismu je často spíše deklarovaný než argumentovaný.

Druhá část práce vychází ze 3 empirických studií týkajících se Nairobi a Addis Abeby – musím ocenit autorčinu obezřetnost v zacházení s daty a její upozorňování na možné zdroje deformací z metodologického hlediska. Domnívám se ale, že z dat, která měla diplomantka

k dispozici, zpracovala slušnou interpretaci (samozřejmě posuzováno spíše z hlediska metodologického než z hlediska adekvátnosti reálií – ty opravdu neznám).

Vybrané konkrétní poznámky:

- proč autorka mezi klíčová slova práce nezařadila samotný termín „slumy“ (nejklíčovatější ze všech klíčových) a konec konců i „Afrika“?,
- str. 8, 16 a další: „čtvrtletí“ a „čtvrtstoletí“ jsou časově hodně odlišné („Vůbec nejvýraznější dopad na celkový vývoj mělo období kolonizace. Během této historické éry, zvláště v posledním čtvrtletí 19. století, došlo k rychlému rozdělení kontinentu mezi sedm evropských mocností...“),
- str. 10: nerozumím funkci populace ve větě „Nad problematikou postkolonialismu bylo v průběhu populačního vývoje vzneseno již mnoho otázek, které vyvolaly nejednu vášnivou diskuzi.“,
- str. 15: k nadhozené poznámce „Původní odhady urbanizace, jež ve svých zprávách předpovídal Římský klub, velmi brzy selhaly.“ by se jistě hodila vysvětlující věta,
- str. 19: „Koloniální vlády plně kontrolovaly pohyb veškerého obyvatelstva, kdy byly možné pouze dva typy migrace a to spontánní a organizovaná...“ – existuje z tohoto pohledu vůbec ještě nějaká jiná migrace?,
- proč autorka použila k charakteristice slumu Slovník urbanismu Hrůzy z r. 1977?,
- některá opakovaná konstatování (nikoli v roli opakovaných argumentů) svědčí o tom, že autorka poněkud podcenila závěrečnou supervizi,
- svým způsobem mě překvapuje, že práce nemá ani náznak alespoň ilustračních fotografií (pracovala jsem ovšem s e-verzí textu).

Bakalářskou práci navzdory výše uvedeným námitkám doporučuji k obhajobě s výchozí klasifikací mezi velmi dobře a dobře.

Praha, 28.8.2014

PhDr. Jana Duffková, CSc.